

מקץ

לכאורה י"ל עפ"מ"ש במפרשים¹¹ הטעם שרש"י זקוק בכלל לפירוש – דלכאורה פשוט שלפני שבאים אל מלך מגלחים ומחליפים הבגדים – אלא שקשה ל"רש"י: בכתוב נאמר „וישלח פרעה ויקרא את יוסף“, שזה ה' לאחרי ש„ותפעם רוחו“ מחלומותיו ואין פותר אותם לפרעה¹², והיינו, שביאת יוסף לפרעה היתה נחוצה ביותר, שלכן „וירצוהו מן הבור“, במה"י רות ובמרוצה¹³. ועפ"ז קשה, איך התעכב יוסף לגלח את עצמו כו', שאינו דרך ארץ ומדרכי הנימוס שיהי' המלך ומשרתיו יושבים וממתינים לו, ועוד זאת, שה"ז כמו מורד במלכות ואיך לא ירא לנפשו שה' מלך יהרגנו בשביל שנתאחר לבוא? ולכן מפרש רש"י שעשה זה „מפני כבוד המלכות“, וא"כ כדון עשה ולא יאשימו פרעה על זה.

ולפ"ז ה' אפשר לומר, שהצורך לתרץ הנהגת יוסף הוא בעיקר בנוגע ל„ויג' לח“¹⁴, שדורש זמן והתעסקות יותר, מש' א"כ חילוף הבגדים שאין בכך אריכות זמן

א. וישלחי פרעה ויקרא את יוסף וירצוהו מן הבור ויגלח ויחלף שמלותיו ויבא אל פרעה, ופרש"י „ויגלח – מפני כבוד המלכות“.

והקשו במפרשים: – למה פירש רש"י „מפני כבוד המלכות“ רק על „ויגלח“, והרי גם „ויחלף שמלותיו“ ה' מפני כבוד המלכות [וכמפורש גם בפירוש (המיוחס ל)רש"י במדרש רבה: (על דרשת חז"ל „וישלח פרעה ויקרא את יוסף וגו' – לחלוק כבוד למלכות“) – „ויגלח ויחלף שמלותיו“ לחלוק כבוד למלכות (שהוא מעין דוגמא של מעלה, שחלק מכבודו לבשר ודם)¹⁵].

ואין לתרץ דמילתא דפשיטא היא ש' חילוף הבגדים הוא מפני כבוד המלכות¹⁶, ולא הוצרך רש"י לפרשו, ובלשון הכתוב „כי אין לבוא אל שער המלך בלבוש שק“ – כי לכאורה גם העדר הכבוד שבכניסה למלך כשהוא מנוול בראש בלתי מגולח הוא מילתא דפשיטא¹⁷.

(1) פרשתנו מא, יד.

(2) ראה רע"ב. נחלת יעקב. – וראה הערה 14.

(3) כ"ה בדפוס ראשון, וכת"י רש"י (שתח"י).

ובדפוס שני מעתיק בהדיה גם „ויחלף שמלותיו“.

(4) ב"ר פרשתנו פפ"ט, ט.

(5) וכ"ה (על התיבות „ויגלח ויחלף שמלותיו“) ביל"ש כאן. ועד"ז במדרש הגדול. לקח טוב. וכ"כ ברלב"ג: ויגלח ויחלף שמלותיו . . לכבוד המלך.

אבל בשכל טוב הוא רק על „ויחלף שמלותיו“.

(6) ראה גם מדרש הגדול כאן.

(7) כמ"ש בנחלת יעקב כאן.

(8) אסתר ד, ב.

(9) הובא גם בספורנו כאן עה"פ. נחלת יעקב.

(10) ראה מדרש לקח טוב שבי' „כדי לחלוק כבוד למלכות“ על שניהם, ומסיים „שלא יבא לפניו

מזהם“. וראה גם רד"ק „כי אין לבוא לפני המלך אלא אם כן מהודר בגופו ובלבושיו“, אלא שהעתיק מהכתוב רק „ויחלף שמלותיו“. וכן במדרש שכל טוב שגם שם איתא לסיים זה („שלא יבא לפני מזהם“), הוא רק על „ויחלף שמלותיו“ (כנ"ל הערה 5).

(11) ראה גוי"א. דבק טוב. משכיל לדוד. מלאכת הקודש.

(12) מא, ח.

(13) ראה גם רד"ק, ר"י בכור שור, פ"י ר"א בן הרמב"ם ועוד כאן.

(14) אבל במשכיל לדוד (סד"ה מן הבור)

ומלאכת הקודש כאן, תפסו בפרש"י בפשטות שקאי על שניהם. ע"ש.

ועפ"ז מובן בפשטות, דכשיצא יוסף מבית האסורים, אף שעשה שניהם, "ויגלח ויחלף שמלותיו", הרי זה ש"ויחלף שמלו-תיו" לא הי' רק מטעם כבוד המלכות, אלא לפי שיצא מבית האסורים למקום אחר¹⁷ (גם אם אין זו יציאה סופית מבית האסורים, יציאה לחפשי, שהרי יוסף לא ידע אז שיוצא לחלוטין¹⁸), לכן החליף מבגדי אסיר לבגדים רגילים¹⁹; משא"כ בנוגע ל-

והתעסקות גדולה, שבגללה תתאחר ביא-תו לפרעה.

אבל לכאורה ביאור זה דוחק קצת, כי סוף סוף גם חילוף הבגדים, ובפרט ל-בגדים שראויים לבוא בהם לפני המלך, דורש הכנה כזו (ועוד זאת, שבדאי לא היו בגדים כאלה נמצאים בבית האסורים, והי' צ"ל התעסקות למצוא בגדים כאלה²⁰).

וביותר קשה, דאף את"ל שעיקר ה-צורך בהפירוש "מפני כבוד המלכות" הוא ב"ויגלח", מ"מ, למה לא רמז רש"י עכ"פ לתיבות, "ויחלף שמלותיו" שבכתוב ב"וגר" (שמזה הי' משמע, שפירשו "מפני כבוד המלכות" קאי גם על זה). ומדהעתיק רש"י מהכתוב רק תיבת, "ויגלח" (מבלי להוסיף, "וגר"²¹), משמע, שלפרש"י, רק "ויגלח" הי' משום כבוד המלכות, ולא "ויחלף שמלותיו".

ב. ונ"ל בפשטות, דאף שקודם ביאת יוסף אל פרעה הי' צריך לגלח וגם להחליף שמלותיו, מ"מ יש חילוק עיקרי ביניהם:

סדר הישיבה בבית האסורים הוא, דכל האסירים אינם לובשים בגדי עצמם (בגדי דים רגילים), אלא יש להם בגדים מיוחדים, בגדי אסורים; ואילו גילות השערות אינו מושלל מהישיבים בבית האסורים, אלא מגלחים אותם מזמן לזמן, ובפרט אותם הנמצאים שם משך זמן ארוך, ש-מגלחים שערותיהם מפעם לפעם²².

(15) בש"ך עה"ת שהיו בגדי עצמו, ויוסף כיוון . . להראות גבורתו של הקב"ה . . החליף לבוש התחתון ולבשו עליון ולא נתלכלכו כי אלא אדרבא יש להם ריח טוב כי ועשה כן לפרסם נסיו של הקב"ה". ולכאורה אינו ע"ד הפשט. וראה הערה 19 בסופה.

(16) במשנה (מו"ק יג, סע"ב), "ואלו מגלחין במועד . . היצא מבית האסורין, ובתוס' שם: שאינו יכול לגלח קודם המועד שאין מניחין לו לגלח

ואפילו מניחין לו אינו ערב לאדם לגלח בבית האסורין (כ"ה בירושלמי).

אבל כיון דמצינו דשאני מצב יוסף שלא הי' שוה לשאר האסורים, ויתן חנו בעיני שר בית הסוהר ויתן . . ביד יוסף את כל האסירים אשר בבית הסוהר ואת כל אשר עושים שם הוא הי' עושה, "במימרי הוה מתעבדו גו" (וישב לט, וכ"כ ובתרגום מאומה בידו גו" (וישב לט, וכ"כ ובתרגום ופרש"י), י"ל שגם בזה הי' מתנהג כממונה ובעל שררה בבית הסוהר, שהי' מסתפר מזמן לזמן. — ומובן, שאינו דומה לבגדי אסיר.

(17) ראה ר"י בכור שור (ולכאורה הוא ע"פ ל' הכתוב מ"כ כה, כט. ירמ' נב, לג). וראה פ"י ר"ש בן חפני גאון כאן. — ועי' המבואר בפנים אינו דומה לנוד"ד כי שם נאמר (מ"ב שם, כח. ועד"ז בירמ' שם, לב), "ויתן את כסאו מעל כסא המלכים גו".

(18) ראה רא"ם, גו"א ועוד כאן.

(19) אלא שג"ז חידוש הוא, שלכן נאמר בכתוב [ולא כמו רחיצה שפשטא דרחץ א"ע, ולא הוצרך הכתוב לאומרו — ראה פ"י ר"ש בן חפני. וראה באר בשדה על פרש"י כאן]. כי כיון שהי' עדיין אסיר, יתכן שיבוא בבגדי אסיר. ולהעיר מפ"י ר"ש חפני שם, "ולא הי' עושה כל זאת אלא בציווי של פרעה" (וראה בהנסמן שם וביפה תואר (השלם) לבי"ר שם). ובאברבנאל כאן (בנוגע להבגדים), "אולי שנתנם לו שר המשקים או שנתנו לו מבית המלך".

(*) בירושלמי לפנינו (פ"ג ה"א) מחלק דבבחושו אצל עכו"ם אין מניחין ובבחושו אצל ישראל אינו ערב. וכן הובא בראש"ש (ותוס' הרא"ש) מו"ק שם. הגה"מ פ"ז מהל' יו"ט הי"ח. ובכ"מ. וראה שיטה על מו"ק לחלמיו של ר"י מפריש ובהערות שם.

כבוד (וכדאיתא בגמ' ²⁶ „המגלח ראשו בחלום סימן יפה לו" ופרש"י „המגלח – סימן גדולה ותפארת היא לו כמו ויגלח ויחלף וגו'").

וזהו הרמז בפירוש רש"י, דמה שעשה יוסף „מפני כבוד המלכות" הי' בעיקר „ויגלח", ולא זה ש„ויחלף שמלותיו" – כי ²⁷ בגדי המלכות שלו לא ניתנו לו אז אלא אח"כ ²⁸, כשמינהו פרעה על ביתו ועל כל ארץ מצרים, משא"כ גילוח (של מלכות) הי' תיכף ביציאתו מבית האסורים.

ד. ולפי זה יש לבאר (בפנימיות הענינים את) ה„ינה של תורה" שבפירוש רש"י, ע"פ מארז"ל ²⁹ שבראש השנה יצא יוסף מבית האסורים:

ידוע ³⁰, שבר"ה הוא זמן „בנין המלכות" ³¹, היינו ³² דחיות כל העולמות היא ממדת מלכותו ית', כי מצד הקב"ה עצמו אין אפילו נתינת מקום למציאות עולמות, וכדי שיתהוו העולמות מאין ליש צריך להיות צמצום והעלם אור ושפע של א"ס ב"ה, שלא יהי' גילוי אלא מצד מדת מלכותו ית', כמ"ש ³³ ה' מלך גאות לבש,

גילוח הראש, דפשיטא שהי' מספר שערותיו בזמן הצורך, אלא שכאן הי' גילוח מיוחד ²⁰ – לא מצד הצורך בכך (גילוח הרגיל אצל כל האסורים מזמן לזמן), אלא גילוח מיוחד ²¹, „מפני כבוד המלכות".

בסגנון אחר: הא ד„אין לבוא אל שער המלך בלבוש שק", כשהוא לבוש בלבוש שאינו מתאים בכניסה למלך, הי' ענין שלילי, שלא יכנס אל המלך בדרך בזיון, וכן בנדר"ד, שמכיון שלא רצה לבוא אל המלך בלבושים של אסיר, לכן החליף שמלותיו שלא לבזות את המלך: משא"כ גילוח זה המיוחד טרם בואו אל המלך, לא בא לשלול כניסה אל המלך דרך בזיון (שהרי הי' מספר שערות מזמן לזמן), אלא שעשה פעולה מיוחדת „מפני כבוד המלכות".

ג. וע"ד הרמז יש לומר, שבפירוש רש"י כאן נרמז ענין של הלכה:

יציאת יוסף מבית האסורים היתה כדי להיות מלך על מצרים, כמ"ש ²² מבית האסורים יצא למלך. ומצד חיובי ודיני המלך ישנם שני ענינים אלה – (א) גילוח, שהרי ה„מלך" ²³ מסתפר בכל יום. . מלך ²⁴ ביפיו תחזינה עיניך ²⁵, (ב) לבישת בגדי

(26) ברכות נו, א.

(27) ראה פ"י ר"ש בן חפני ויפ"ת (השלם) לב"ר

שם.

(28) מא, מב.

(29) ר"ה י, סעי' ואילך (ושם יא, ב – הלימוד).

פרש"י שם ל, ב. פרש"י לתהלים פא, ו. וראה בעלי

התוס', מושב זקנים עה"ת, תורת משה (להחת"ס) כאן ועוד.

(30) ראה פני"ח שער כד (שער ר"ה) פ"א וא"י

לך.

(31) כמרז"ל (ר"ה טז, א. לד, ב) „אמרו לפני

בר"ה מלכותי. . כדי שתמליכוני עליכם", ובני פועלים גילוי מלכותו ית' בכל העולם כולו.

(32) ראה בהבא לקמן דרושי ר"ה בלקו"ת (נג), ד ואילך, עטרת ראש, אוה"ת ועוד.

(33) תהלים צג, א.

(20) ולהעיר מר"י בכור שור כאן: ויגלח שלא

עשה שפמו ולא עשה רגליו כל זמן שהוא אסור.

(21) להעיר מתוס' מו"ק (יד, רע"א) בהחילוק

דגילוח של יופי וגילוח דכל הראש דהוי מלאכה.

(22) קהלת ד, יד. קה"ר (ופרש"י ומצוד"ד) שם.

ב"ר פרשתנו פפ"ט, ג.

(23) תענית יז, א. סנהדרין כב, ב. רמב"ם הל'

מלכים פ"ב ה"ה.

(24) ישע"י לג, יז.

(25) בתענית וסנהדרין שם הובא הכתוב ע"ז

ד„מלך מסתפר בכל יום". וברמב"ם שם מוסיף

לאחר „המלך מסתפר בכל יום" – „ומתקן עצמו

ומתנאה במלבושיו נאים ומפוארים שנאמר מלך

ביפיו גו"י.

כמ"ש³³ ועתיק יומין יתיב לבושי' כתלג חיוור ושער רישי' כעמר נקא, ועד"ז הוא בנזיר בימי נזירותו שמאירה הארה גדולה ומתלבשת בשערות שלו, הרי בשערות שלו ישנה קדושה רבה, והזהר שלא יגלח³⁴ ומצוה לגדל פרע, וגם בכל אדם הרי בשערות הזקן ובפאות מאירה הארה מקדושת השערות העליונות והזהירו שלא לגלח³⁵.

משא"כ בבחי' "נוקבא", מלכות, שהיא בבחי' הצמצום, הרי מבחי' מותרי מוחין שלה יוכל להיות יניקת החיצונים, כי החיות היא בצמצום רב, שער באשה ערוה כו'.

והנה אף שמקור חיות כל העולמות הוא מבחי' שערות דעתיקא קדישא, אין ההתהוות כשמאיר ענין זה בגילוי; ובכדי שתהי' ההתהוות יש ודבר בפני עצמו צ"ל "ויגלח" – הסתרת גילוי החיות והמשכת א"ס ב"ה בעולמות באופן דשערות (מאחר שבשערות אלו מאיר גילוי אור רב), ועי"ז אפשר להיות אח"ז "ויחלף שמלותיו", ה' מלך גאות לבש, לבוש מלכות שמזה נתהווה מציאות העולמות כנ"ל.

ונרמז בלשון רש"י, "ויגלח – מפני כבוד המלכות", שבכדי שיהי' "כבוד ה' מלכות", צ"ל לפני"ז, "ויגלח".

והכוונה בזה שישאל יפעלו בעולם שהוא בחי' יש בפ"ע, שיהי' ביטול היש לאין, שהוא על ידי עבודת ישראל ב' תומ"צ, הממשיכה גילוי אלקות בעולם³⁶.

(39) דניאל ז, ט.

(40) קדושים יט, כז.

(41) שאז נעשה אמיתית הענין ד', כבוד מלכות, וראה סה"מ תרס"א (ע' קסג) דעיקר ענין בנין המלכות שבר"ה הוא, שבמל', שהיא בחי' דעת תחתון, יהי' שם גם הביטול דיתודא עילאה. וזהו מה שבר"ה יצא יוסף מבית האסורים, כי ענינו של יוסף ש"תו-פר" ומחבר ב' הבחי' דדעת עליון ודעת תחתון. ע"ש.

שבכדי שיהי' מלך על העולם נתלבש הקב"ה בלבוש גיאות להיות מלך שמו נקרא, ואור שפע א"ס ב"ה נתעלם ונסתתר בלבוש זה.

וענין זה ד', ה' מלך גאות לבש" ה' בפעם הראשונה ביום ו' למע"ב, יום ברוא אדם הראשון, ועד"ז הוא בכל שנה ושנה ביום ראש השנה, כי החיות הכללי של השנה הקודמת הוא בבחי' הסתלקות ב' תחילת ליל ר"ה³⁷, ועי' עבודת בני ישראל בר"ה נעשה בנין המלכות מחדש.

ויש לומר, שענין זה מרומז במ"ש "ויגלח ויחלף שמלותיו", ובהקדם:

ידוע³⁸ שיש ב' אופנים בענין "שערות", שפעם מצינו בתורה שיש מעלה גדולה בענין השערות, כמו בנזיר שנאמר ב"ה³⁹ "קדוש יהי' גדל פרע שער ראשו", ופעם מצינו שהשערות השפילה אותן התורה, ונקרא טפל לבשרו⁴⁰. ולהעיר ממחז"ל⁴¹ שער באשה ערוה. וכן הוא בבחי' ה', שערות למעלה, דשערות דעתיקא קדישא הם מקור החיות של כל העולמות, ושערות דנוקבא (דספירת המלכות) יש מהם יניקת החיצונים.

ומבואר בזה⁴², דשערות הם מותרי מוחין, ומעלתם היא כפי המקום שמשם נמשכים, דבבחי' עתיקא קדישא שהוא א"ס, הנה מותרות משם יש בהם חיות רב, והשערות הן קדושה רבה ונפלאה, ו-

(34) כ"ה בלקו"ת שם. ובתנאי אגה"ק סי"ד (קכ), (ב) "מסתלק לשרשו בכל ערב ר"ה"; "מסתלק בערב ר"ה. ולקמן שם (קכא, רע"א) "שמסתלק בליל ר"ה. ואכ"מ.

(35) ראה לקו"ת אמור לא, ד ואילך. קרח נד, א ואילך. סהמ"צ להצ"צ מצות תגלחת מצורע כשיטהר (קד, ב ואילך). ובכ"מ.

(36) נשא ו, ה.

(37) עירובין ד, ב. וש"נ.

(38) ברכות כד, א.

באנשי מצרים גופא⁴⁵, כמודגש בזה שפעל עליהם שימולו⁴⁶.

והדרך שהגיע לזה מרומזת במ"ש, "ויג' לח ויחלף שמלותיו", שעצמותו ועיקרו של יוסף לא ירד והתלבש בדרגת מצרים, ולכן בתחילה ה', "ויגלח", ש"צמצם" עצמו מהגילוי שב"שערות"⁴⁷, ואח"כ "ויחלף שמלותיו", כי כל עניני עוה"ז לא היו תופסים מקום אצלו, ולא ה' שייך שהעסק בעניני העולם יטרידו ויבלבלו אותו מבי-טולו ודביקותו בה'.

וכמו שהוא במלכותא דרקיעא, שלבוש המלכות, שממנו הוא חיות ומקור כל ה-עולמות, אינו מעלים כלל לגבי הקב"ה, דהרי לגבי ית' אין שום שינוי חוץ-כמאמר אתה הוא עד שלא נברא העולם ואתה הוא משנברא העולם בשוב ממש, ועכ"פ כולא קמי' כלא חשיב⁴⁸,

עד"ז הוא במדרגת יוסף למטה, ש-עניני המלוכה היו רק בחי' לבוש, שלא פעלו שום שינוי במהותו של יוסף עצמו.

(משיחת ש"פ מקץ תשמ"ח)

(45) ראה בכל הנ"ל (בארוכה) גם בלקו"ש חכ"ה ע' 197 ואילך.

(46) ראה פרש"י פרשתנו מא, נה. וראה לקו"ש ח"י ע' 139 ואילך ע"ד הפשט וע"פ פנימיות הענינים. (47) כידוע דיוסף ה' נזיר – ראה בר"ס פ' צח.

חדא"ג מהרש"א שבת קלט, א – והיתה בשערותיו קדושה. וראה צפע"נ עה"ת כאן, דגילוח של יוסף תרגם אונקלוס "וספר", לא כתרגומו בכ"מ גבי גילוח, משום דס"ל דיוסף ה' נזיר ואין נזיר מגלח אלא שה' נזיר עולם ומיקל בתער ל"ב. חודש. וש"נ.

(48) ראה לקו"ת ר"ה שם. ובכ"מ.

ה. ויש לומר, דכשם שהוא בנוגע ל-חיות העולמות בראש השנה, שאז הוא בנין המלכות שלמעלה, עד"ז הוא במלכותו של יוסף, שנתמנה בראש השנה, מבית האסו-רים יצא למלוך:

מבואר בכ"מ⁴⁹ בהחילוק בין יוסף ל-אחיו, דהשבטים בחרו להיות רועי צאן, להיות בהתבודדות מהעולם בכדי שעניני העולם לא יטרידו אותם מדביקותם בה', משא"כ יוסף ה' מלך על מצרים, ובל-עדיך לא ירים איש את ידו ואת רגלו בכל ארץ מצרים⁴³, ויוסף השביר בר לכל ה-ארץ⁴⁴, שה' עסקו עם כל העולם כולו, ואעפ"כ כל טרדות אלו לא בלבלו אותו מדביקותו בה', דגם בעת עסקו בהם ה' מרכבה לאלקות.

והטעם לזה⁴², כי מצד מדרגת השב-טים (מרכבתא תתאה), ישנה תפיסת מקום לעולם, ובאם היו יורדים ומתעסקים ב-עניני העולם לא היו יכולים להשאר ב-דביקותם באופן של מרכבה: משא"כ מדרגת יוסף, שאצלו האיר אור אלקי ש-למעלה לגמרי מהעולם, הרי בבחי' זו אין העולם תופס מקום, ולכן גם בעת עסקו בארץ מצרים לא הטריד זה אותו מדביקותו בה'.

ויתירה מזה – הוא פעל והשפיע גם

(42) כהנא לקמן ראה ת"ח ויחי ד"ה בן פורת יוסף (קא, ד ואילך). סה"מ תקס"ה (ח"א) ע' קצב ואילך. אה"ת מקץ כרך ו' תתשכ, א ואילך. סה"מ תרכ"ט ע' רנח"ט. המשך תרס"ו ע' שטו. סה"מ תפר"ח ע' כג"ד, ס"ע כו ואילך.

(43) מא, מד.

(44) ראה שם, נו"ז, מב, ו. ועוד.

מקץ ב

ובפשטות י"ל שרק לעילי גבי יצחק שנדגש, שא נא כליך, ד"שא" הוא, ל' השחזה. . . חדד סכינך ושחוט יפה שלא תאכילני נבילה" (כפרשי שם), שזה הפירוש דלשון זביחה וטביחה, ידעינן שאצל האבות (כולל יעקב) היתה שחיטה כשרה. משא"כ (ע"ד פש"מ) בשבטים, כדלקמן סעיף ה.

ובנדו"ד הרי אמר יוסף, "לאשר על ביתו" לטבות, וא"כ ה"ז שחיטת נכריים, שגם אם נעשתה כדין (וישראל עומד ע"ג) שחיטתו נבילה.¹¹

ולהעיר שבתבי"ע מפרש שהממונה על ביתו ה' מנשה, ובבחי מפורש, צוה זה למנשה בנו שהרי בני יעקב נזהרים היו על השחיטה,¹²

אבל רש"י לשיטתו של ה"ה שחיטה כשירה ולא פירש שהממונה על ביתו (שבכתוב זה) הוא מנשה¹² (ע"ד שפי' לעיל¹³), "שהמליץ בינותם – זה מנשה בנו", כי בפשטות ה' זה מצרי, כפשטות הענין.

ב. לכאורה יש מקום לומר שהיתה שחיטה כשירה (אף שהשוחט ה' מצרי), בהקדם המבואר במ"א¹⁴ בהא דקיימו ה'

א. גרסינן במס' חולין, "מאי דכתיב: וטבות טבח והכני פרע להן בית ה' שחיטה, והכן טול גיד הנשה בפניהם". ובפרש"י, "פרע להן בית השחיטה – ש' לא יאמרו בשר הנחירה אני אוכלי, לפי שבני יעקב שומרי מצות היו, דאע"פ שלא נתנה תורה מקובלין היו מאבותי-הם".

ובפרש"י עה"ת כותב, "וטבות טבח והכן – כמו ולטבות טבח ולהכן, ואין טבות לשון ציווי שה' לו לומר וטבח", ולא רמז אפילו שהכוונה לשחיטה כשי-רה.¹⁵

וכן לא פירש ורמז לעילי מ"ש (גבי יעקב ולבן), "ויזבח יעקב זבח בהר ו' יקרא לאחיו לאכל לחם" שהיתה שחיטה כשירה.¹⁶

(1) צא, סע"א. וכ"ה בתיב"ע עה"פ.

(2) פרשתנו מג, טז.

(3) ראה הג"ה על גליון הש"ס דפוס ווילנא.

(4) צע"ק ההדגשה, "אני אוכלי", ולא שלא לה-

אכיל את אחיו בשר נחירה (וברש"י בע"י הגירסא "אנו אוכלים"). ואולי י"ל כי תמורת זה שהוא חשדן באבר מן החי (רש"י וישב לו, ב מתנחומא ובר"ר שם) לא רצה שיחשדו אותו (אפילו) בבשר נחירה. – וראה לקמן הערה 29.

(5) ראה ויק"ר פ"ב, יו"ד. וראה פרשת דרכים

ובית האוצר בתחלתו. וש"נ.

(6) זה שרש"י לא פי' ש"הוכן" קאי על נטילת

גיד הנשה י"ל כי (ע"ד הפשט) זה יכול כאור' לטול בעת אכילתו. אבל עדיין מקום לפרש שקאי על שאר הכנות הדרושות (כמו מליחה כו'). ובבחי כאן, והכן זה ניקור חלב.¹⁷

(7) ויצא לא, נד.

(8) ומ"ש שם, שחט בהמות למשתה" י"ל כוונתו לשלול שלא ה' לקרבן (רא"ם שם).

(9) תולדות כו, ג. ולהעיר מרש"י וירא כב, ו.

(10) וראה חדא"ג מהרש"א (הובא לקמן ס"ג), ח"י חת"ס ועוד חולין שם.

(11) משנה חולין ג, א. וראה לקמן בפנים ס"ב

ובהנשמך בהערה 18.

(12) והוא היפך הפשט – שהרי ה' אז קטן (ראה

דעת זקנים מבעה"ת פסוק יז. ועוד).

(13) מב, כג. וכ"ה בתיב"ע שם.

(14) לקר"ש ח"ה ע' 143 ואילך.